

Квітовська Юлія Сергіївна
студентка II курсу
соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМА ПОШИРЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Одним з дискусійніших питань у кримінальному праві на сьогоднішній день є питання кримінальної відповідальності юридичних осіб. Цю проблему розглядали у своїх наукових доробках такі вчені як: С.Б. Гавриш, А.В. Наумов, С.О. Харитонов, Т.С. Батраченко, С.Я. Лихова, О.О. Михайлов, С.І. Нікулін, В.М. Кудрявцев, І.В. Красницький, У.С. Джекабаєв та ін. Наукові дослідження цих вчених є вагомим внеском до теорії кримінального права, але вони можуть повністю розкрити всі важливі питання даної проблематики.

Найперше варто розглянути суб'єкт злочину. Як зазначено в ст. 18 Кримінального кодексу України, суб'єктом злочину може бути тільки фізична особа. Після аналізу цієї статті виникає питання про можливість притягнення до кримінальної відповідальності конкретно юридичної особи. Варто звернути увагу на те, що кримінальна відповідальність юридичних осіб не відповідає принципу особистої винної відповідальності і принципу індивідуалізації юридичної відповідальності і покарання [2, с. 18]. Але існує інша точка зору, її прихильники вважають, що вчинок як фізичної, так і юридичною особи є єдиною формою, в якій воля може знайти свій об'єктивний вираз і питання індивідуалізації покарання є лише проблемою технічного характеру, оскільки така відповідальність юридичних осіб не виключає також притягнення до неї і фізичних осіб.

З 1 вересня 2014 р. вступив в силу Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України по виконанню плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб». Для юридичних осіб він вводив кримінальну відповідальність. Також цей Закон зумовив доповнення до Загальної частини КК України, яку було доповнено розділом XIV-1 «Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб». Варто зазначити, що в цьому розділі законодавець використовує поняття «заходи кримінально-правового характеру», а не «види покарань».

До юридичних осіб, підприємств, установ чи організацій, крім державних органів, органів влади АР Крим, органів місцевого самоврядування, організацій, створених ними в установленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно держбюджету або місцевого бюджету, фондів загальнообов'язкового державного соцстрахування, Фонду

гарантування вкладів фізичних осіб міжнародних організацій можуть застосовуватися такі заходи:

- 1) штраф у розмірі від 5 до 75 тис. неоподатковуваних мінімумів;
- 2) конфіскація майна;
- 3) ліквідація, яка застосовується судом за вчинення відповідними особами будь-якого зі злочинів, передбачених ст. 258-258-5 КК України. [1, с. 58-59].

Інститут заходів кримінально характеру щодо юридичних осіб є відносно новим для вітчизняного законодавства. Поки що неможливо точно передбачити які наслідки матиме новизна в майбутньому. Аналізуючи дані Єдиного державного реєстру судових рішень можна говорити про те, що на сьогодні ще не було застосовано заходів кримінальної відповідальності до юридичних осіб.

Положення закону суперечать основним засадам кримінального права України, зокрема, принципу особистої відповідальності та принципу винної відповідальності особи. Таким чином, запропонована конструкція вимагає вважати юридичну особу такою, що вчинила злочин, у тих випадках, коли фактично встановлено вчинення нею суспільно небезпечного діяння, передбаченого статтями 209, 258 – 258-5, 306, 368, 368 – 2, 368 – 3, 369-2 КК.

Чинне законодавство однією із головних ознак суб'єкта злочину визначає її осудність. Юридична особа виходячи зі своєї суті не може усвідомлювати свої дії та керувати ними, створення юридичної особи та її діяльність є наслідком певних дій фізичної особи або декількох фізичних осіб. Ст. 13 Кримінального Кодексу України, в якій законодавець дає визначення злочину, що «злочином є передбачене цим Кодексом суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину». З цього визначення виникає питання: «Чи наділена юридична особа такою якістю як винність?» Звичайно, що – ні. Адже виходячи з самого тлумачення «юридичної особи» зрозуміло те, що вона є штучним організмом, який фактично є результатом діяльності фізичних осіб; вона є фікцією.

Юридична особа завжди функціонує завдяки фізичним особам, уповноваженим виконувати свої функції, які можуть усвідомлювати свої дії. Юридичні особи – це організації, які об'єднують волю та інтереси різних осіб, починаючи від засновників цієї юридичної особи й закінчуючи співробітниками. Кожен із них відповідно до своїх повноважень може вчиняти дії від імені юридичної особи, але часто такі дії вони вчиняють у власних інтересах.

Таким чином, одіозність прийнятих новацій до КК України в аспекті заходів щодо юридичних осіб сумнівів не викликає. Крім того, законодавець з моменту прийняття Розділу XIV-1 в 2013 році, вже тричі (двічі в 2014 році та один раз в 2015 році) приймав до нього зміни [3]. Така тенденційність змін свідчить додатково про певну невваженість нормативного врегулювання цього інституту в КК України.

Отже, після реформування кримінального законодавства, однією з найбільш гострих проблем, стала проблема поширення кримінальної відповідальності на юридичних осіб. Положення нового закону суперечать основним засадам кримінального права України, зокрема, принципу особистої відповідальності та принципу винної відповідальності особи. Тому законодавство, що встановлює кримінальну відповідальність юридичних осіб (в аспекті застосування заходів кримінально-правового характеру), потребує чергового вдосконалення.

Список використаних джерел:

1. Батраченко Т.С. Визначення окремих проблемних питань щодо кримінальної відповідальності юридичних осіб / Т.С. Батраченко // Вісник АМСУ. – Серія: «Право» – № 2(11) – 2013. – С. 100.
2. Михайлов О.О. Юридична особа як суб'єкт злочину: іноземний досвід та перспективи його застосування в Україні: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.08 / О.О. Михайлов; Акад. адвокатури України. – К., 2008. – С. 24
3. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III // Відомості Верховної Ради України – 2001 – № 25-26.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри кримінального права, Поліщук О.М.

Лихоліт Дарія Валентинівна

студентка VI курсу

Інституту кримінальної юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВІЙСЬКОВІ ЗЛОЧИНИ ТА ЗА ВІЙСЬКОВІ СЛУЖБОВІ ЗЛОЧИНИ У ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Починаючи з 1990 року в Україні був взятий курс на створення суверенної держави, а інститутом, який забезпечує суверенітет і незалежність нашої держави, насамперед є її Збройні Сили. На принципах єдиноначальності і суворого дотримання військової дисципліни будується військова служба у Збройних Силах України. Домінуючим фактором підтримання постійної бойової готовності та високої боєздатності військ є бездоганне виконання кожним військовослужбовцем своїх службових обов'язків. Особливу небезпеку для підтримання у Збройних Силах твердого статутного порядку, військового правопорядку становлять